

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий центр "Інститут біології та медицини"

Кафедра біофізики та медичної інформатики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з науково-педагогічної роботи
Компанець Т.А.

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія та організація наукових досліджень з основами
інтелектуальної власності**

для студентів

галузь знань	09 Біологія
спеціальність	091 Біологія
освітній рівень	«Магістр»
освітня програма	«Біологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	<u>заочна</u>
Навчальний рік	<u>2020/2021</u>
Семестр	<u>1</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>іспит</u>

Викладачі: Богуцька К.І., Огнев'юк Г.З.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробники: Богущька К.І., доцент кафедри біофізики та медичної інформатики, к.б.н.,
Огнев'юк Г.З., доцент кафедри інтелектуальної власності, к.ю.н.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри біофізики та медичної
інформатики

_____ (Жолос О.В.)
(підпис)

Протокол № 23 від « 25 » травня 2020 р.

Схвалено науково-методичною комісією
ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від « 15 » 06 2020 року № 6

Голова науково-методичної комісії (Скрипник Н.В.)

« 15 » 06 2020 року

1. Мета дисципліни – ознайомити студентів із сучасною методологією науки, надати їм можливість засвоїти сукупність методологічних засобів науки взагалі та їхньої фахової дисципліни зокрема, надати знання та вміння, що створюють необхідне методологічне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті; розглянути основні форми і механізми комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності, прикладні засади розпорядження правами інтелектуальної власності, методиками їх обліку та оцінки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Успішне опанування курсів «Філософія». Знання теоретичних основ фахових біологічних дисциплін.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» є обов'язковою дисципліною, що забезпечує отримання загальних компетентностей випускниками. Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів і розкриває зміст понять «методологія» та «методи дослідження», надає розуміння науки як дослідження, розглядає конкретно-науковий, загально-науковий та філософський рівні методології, розкривається роль інтелектуальної власності як інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку суспільства та її місце у природничих науках. Студентам викладаються основи національного та іноземного законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності; визначаються основні права та обов'язки всіх учасників правових відносин, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням об'єктів права інтелектуальної власності чи розпорядженням прав на такі об'єкти; особливості правової охорони різних об'єктів інтелектуальної власності; запобігання порушенням прав інтелектуальної власності.

4. Завдання (навчальні цілі):

- ознайомити студентів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;

- надати знання про методи і види, основні етапи проведення наукового дослідження; забезпечити оволодіння понятійним апаратом, методикою виконання та оформлення науково-дослідної роботи;

- забезпечити здатність застосовувати вимоги авторського права при проведенні наукових досліджень.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України (другий (магістерський) рівень вищої освіти (восьмий рівень НРК України, галузь знань 09 «Біологія», спеціальність 091 «Біологія») дисципліна забезпечує набуття студентами таких *компетентностей*:

інтегральної:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальних:

ЗК 02. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 04. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК 05. Здатність розробляти та керувати проектами;

ЗК 06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

спеціальних (фахових, предметних):

СК 01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності;

СК 02. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів на прикладі різних рівнів організації живого із використанням математичних методів й інформаційних технологій;

- СК 04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів;
- СК 05. Здатність планувати і виконувати експериментальні роботи з використанням сучасних методів та обладнання;
- СК 06. Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної біології на основі загального аналізу розвитку науки і технологій;
- СК 07. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації;
- СК 08. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах;
- СК 09. Здатність застосовувати законодавство про авторське право для потреб практичної діяльності;
- СК 12. Здатність адекватно застосовувати існуючі та розробляти нові методи розв'язання науково-теоретичних та прикладних задач біології.

5. Результати навчання за дисципліною:

<i>Результат навчання</i> (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	Особливості науки як сфери діяльності та системи знань, структуру наукових досліджень та форми наукового знання: поняття факту, ідеї, проблеми, гіпотези і теорії, наукового методу та методології, основні методи наукового дослідження, методи емпіричного та теоретичного дослідження. Основні принципи методичної та методологічної частини наукового дослідження.	лекція, самостійна робота	Модульна контрольна робота, іспит	20
1.2	Визначення права інтелектуальної власності та загальні підходи щодо правової охорони об'єктів інтелектуальної власності за українським та міжнародним законодавством; перелік об'єктів інтелектуальної власності та порядок виникнення прав на них; права та обов'язки власників прав інтелектуальної власності та інших учасників авторсько-правових відносин; правила укладання договорів щодо об'єктів інтелектуальної власності; способи цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності; основні форми комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.	семінар, самостійна робота	Модульна контрольна робота, іспит	20
Вміти:				

2.1	Розрізняти науку як систему знань, соціальний інститут та сферу діяльності, розрізняти метод, методологію, методіку; усвідомлювати багаторівневість методології науки, різноманітність конкретно-наукових методологій, розуміти норми наукового дослідження як методологічні принципи; формулювати методологічну та методичну частини програми наукового дослідження, тему, об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження; визначати актуальність наукового дослідження.	Лекція, семінар, самостійна робота	Модульна контрольна робота, оцінювання виконання завдань	15
2.2	Визначати порядок отримання прав на об'єкт інтелектуальної власності залежно від його виду; захищати авторське право при проведенні власної наукової діяльності, оформленні цитувань та посилань; захищати порушені права інтелектуальної власності передбаченими чинним законодавством способами та у встановлених формах; розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності у процесі комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності	Лекція, семінар, самостійна робота	Модульна контрольна робота, оцінювання виконання завдань	15
Комунікація				
3.1	Вміти працювати в групі при розробці методологічної частини програми і проведенні біологічних досліджень, аналізі отриманих даних.	Семінар, самостійна робота	Оцінювання виконання практичних завдань	10
3.2	Взаємодіяти з державними органами з приводу отримання прав на об'єкти інтелектуальної власності; комунікувати з роботодавцем, співаторами з приводу створення об'єктів інтелектуальної власності та їх використання.	Семінар, самостійна робота	Оцінювання виконання практичних завдань	10
Автономність та відповідальність				
4.1	Самостійно працювати з науковою та навчально-методичною літературою, здійснювати пошук та узагальнення науково-технічної інформації у власних наукових дослідженнях.	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1
Програмні результати навчання (назва)							
ПР2. Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.			+	+	+	+	
ПР4. Розв'язувати складні задачі в галузі біології, генерувати та оцінювати ідеї.	+	+	+	+	+	+	+
ПР5. Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.	+	+	+	+	+	+	+
ПР8. Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.	+	+		+			+
ПР9. Планувати наукові дослідження, обирати ефективні методи дослідження та їх матеріальне забезпечення.		+					+
ПР10. Представляти результати наукової роботи письмово (у вигляді звіту, наукових публікацій тощо) та усно (у формі доповідей та захисту звіту) з використанням сучасних технологій, аргументувати свою позицію в науковій дискусії.					+	+	+
ПР 13. Дотримуватися основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, оцінювати ризики застосування новітніх біологічних, біотехнологічних і медико-біологічних методів та технологій, визначати потенційно небезпечні організми чи виробничі процеси, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.				+	+	+	
ПР14. Дотримуватись норм академічної доброчесності під час навчання та провадження наукової діяльності, знати основні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності.		+		+	+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- 1. Модульна контрольна робота 1 (дистанційно) – РН 1.1-2.2 – 20 балів/10 балів*
- 2. Модульна контрольна робота 2 (дистанційно) – РН 1.1-2.2 – 20 балів/10 балів*
- 3. Виконання завдань (семінар) – РН 2.1 – РН 4.1 – 20 балів/10 балів*

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту

Підсумкова оцінка з освітнього компонента в цілому, підсумковою формою контролю за яким встановлено іспит, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання (дистанційно та під час проведення аудиторних занять; оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту.

Формою проведення іспиту є письмова робота (запитання з відкритою відповіддю). Результатами навчання, які оцінюються під час проведення іспиту, є РН 1.1-1.2. Максимальна кількість балів, яка може бути отримати здобувачем освіти під час іспиту, становить 40 балів за 100 бальною шкалою.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

- умови допуску до підсумкового іспиту:

Обов'язковою умовою допуску до іспиту є написання 2 модульних контрольних робіт та виконання завдань під час семінарських занять. Здобувач освіти не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Модульні контрольні роботи 1 і 2 проводяться дистанційно, оцінювання завдань здійснюється протягом проведення аудиторного навчання.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план занять

№ п/п	Назва	Кількість годин			
		лекції	сем.зан	конс.	С/Р
	Тема 1. Методологія наукового дослідження.	2			41
1	Лекція 1. Методологія наукового дослідження: завдання, значення та функції методології, рівні структурної організації методології, теоретичні та емпіричні методи. Способи використання методології у науковому дослідженні.	2			
	Самостійна робота. Особливості формулювання теми наукових досліджень біологічного спрямування. Формулювання мети та завдань дослідження, визначення об'єкта і предмета дослідження.				10
	Самостійна робота. Сутність наукового дослідження. Види наукових досліджень. Науково-дослідницький проект. Етапи проведення наукового дослідження (послідовність, стадії, план, програма).				10
	Самостійна робота. Організація науки в Україні. Порівняння системи організації науки в різних країнах. Значення наукових товариств та наукових шкіл для розвитку біологічної науки в Україні.				10
	Самостійна робота. Основні правила оформлення наукової публікації. Представлення наукових результатів. Форми представлення результатів наукових досліджень.				11
	Тема 2. Основи інтелектуальної власності.		2	2	43
2	Семинар 1. Поняття інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права.		2		
	Самостійна робота. Права та обов'язки власників прав інтелектуальної власності та інших учасників авторсько-правових відносин. Правила укладання договорів щодо об'єктів інтелектуальної власності.				9
	Самостійна робота. Значення вивчення інтелектуальної власності для студентів неюридичних спеціальностей. Правова охорона винаходів і корисних моделей, промислових зразків та нових порід в Україні.				9
	Самостійна робота. Захист прав інтелектуальної власності: форми та способи захисту прав інтелектуальної власності. Суб'єкти та об'єкти права інтелектуальної власності: поняття та види.				9
	Самостійна робота. Розглянути значення понять: творчість, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, промислова власність, патентне право, авторське право, суміжні права, співавторство, засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, торговельна марка, винахід, особисті немайнові права інтелектуальної власності, майнові права інтелектуальної власності, захист прав інтелектуальної власності, ліцензійний договір, вимоги патентоздатності сортів рослин, вимоги патентоздатності порід тварин, комерційна таємниця, плагіат.				14
	<i>Консультація</i>			2	
	Модульна контрольна робота 1				1
	Модульна контрольна робота 2				1
	ВСЬОГО	2	2	2	84

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 2 год.

Семінари – 2 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 84 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручн. – К.: Знання, 2014. – 671 с.
2. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Вид-во Ліра-К, 2018. – 352 с.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Вид-во «Право», 2019. – 368 с.
4. Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2019. – 350 с.
5. Інтелектуальна власність в Україні: збірник законодавчих і нормативних актів (офіційний текст). – К.: Паливода А.В., 2015. – 208 с.
6. Кислий В.М. Організація наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Університетська книга, 2018. – 224 с.
7. Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Вид-во Алерта, 2019. – 492 с.
8. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. / за заг. ред. О.П. Орлюк. – К.: Інтерсервіс, 2016. – 382 с. / Огнев'юк Г.З. Національна система правової охорони інтелектуальної власності: поняття, складові, завдання. – с. 55-70.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 350 с.
10. Романадзе Л.Д., Цибульов П.М., Кулініч О.О. Інтелектуальна власність: підруч. – Херсон: Олді-плюс, 2016. – 424 с.

Додаткова:

1. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень. – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. – 136 с.
2. Москаленко В.Ф., Волох Д.М. Патентознавство. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 360 с.
3. Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступенями магістра та доктора філософії: навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Костюкевича, О.А. Шинкарук. – Київ, 2017. – 634 с.
4. Петренко А.І., Забара С.С. Основи наукової діяльності: навч. посіб. – К.: Університет «Україна», 2018. – 222 с.
5. Посилкіна О.В. Патентознавство: навч. посіб. – Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2013. – 272 с.
6. Ромашко А.С. Верба І.І. Пригода В.В. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності: навч. посіб. – К.: НТУУ "КПІ", 2013. – 160 с.
7. Соболев Х.С., Петровська Н.І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навч. посіб. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. – 92 с.
8. Ходаківський Є.І., Якобчук В.П., Литвинчук Л.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 276 с.
9. Цивільне право України: підручн. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – К.: Юрінком Інтер, 2010 – 976 с.
10. Богуцька К.І. Наукова робота студентів у системі навчального процесу: методологія та організація // Збірник наукових праць / Матеріали XIV Міжнар. наук-практ. конф. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Т. 1. – с. 63-66.
11. Огнев'юк Г.З. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №7. – с. 21-25.

Інтернет ресурси:

1. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. – Київ, 2008. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
2. Оригінальні журнальні статті та огляди.
3. Презентація до лекцій з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень у біології» (291 слайд) / Богуцька К.І. – [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: http://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/prezentazy_do_lek_mond_y_potykh_2014.pdf.

Модуль 1. «Методологія наукового дослідження» (30 б.). Перелік запитань:

1. Сутність поняття «методологія». Мета, завдання, значення та функції методології.
2. Структура та рівні методологічного аналізу.
3. Способи використання методології у науковому дослідженні.
4. Загальна методологія наукового дослідження: функції, завдання та значення.
5. Формулювання мети та завдань дослідження, визначення об'єкта і предмета дослідження.
6. Науково-дослідницький проект. Етапи проведення наукового дослідження (послідовність, стадії, план, програма).
7. Поняття методу (класифікація методів наукового пізнання, їхнє значення).
8. Теоретичні та емпіричні методи.
9. Особливості організації науково-дослідної роботи в Україні.
10. Академічна, галузева, виробнича наука, наука у ВНЗ (функції науки, цілі, завдання, об'єкт, галузі досліджень, пріоритетні напрямки), значення Міністерств, Кабміну, ВАКУ, законодавче регулювання.
11. Структурна організація науки (державні установи) в Україні.
12. Національна академія наук України: структура, напрями діяльності (наукова, видавнича, експертна, впровадження результатів тощо), значення та досягнення.
13. Значення окремих інститутів НАН та АМН України біологічного спрямування для розвитку біологічної науки в Україні.
14. Система підготовки наукових кадрів (аспірантура, докторантура), система наукових ступенів і вчених звань в Україні.
15. Значення наукових товариств для розвитку біологічної науки в Україні.
16. Поняття наукової школи: загальні положення, значення, класифікація, функціонування, склад.
17. Науково-дослідна робота студентів (товариства, гуртки, ради тощо).
18. Інформаційне забезпечення наукового дослідження (пошук і збір наукової інформації, аналіз та систематизація наукової літератури, особливості пошуку інформації в Internet, основні пошукові системи для роботи з науковою літературою біологічного напрямку).
19. Форми представлення наукових результатів (наукова стаття, доповідь, тези доповіді, монографія, реферат).
20. Наукова стаття (її види). Структурні частини наукової статті (логічна схема статті).
21. Форми звітності при науковому дослідженні (науковий звіт, науковий семінар, загальні правила ведення записів та протоколів експериментів).
22. Форми впровадження результатів наукового дослідження. Особливості впровадження результатів наукового дослідження у виробництво біологічного напрямку.
23. Підготовка та оформлення курсових і дипломних робіт. Написання доповіді та підготовка презентаційного матеріалу.
24. Аналіз та синтез як методи наукового пізнання.
25. Спостереження та експеримент як методи наукового дослідження.

Модуль 2. «Основи інтелектуальної власності» (30 б.). Перелік запитань:

1. Поняття інтелектуальної власності. Права людини на результати інтелектуальної творчої діяльності.
2. Поняття та система права інтелектуальної власності.
3. Джерела права інтелектуальної власності.
4. Міжнародні нормативно-правові акти в сфері інтелектуальної власності.
5. Суб'єкти та об'єкти права інтелектуальної власності: поняття та види.
6. Зміст прав інтелектуальної власності.
7. Загальна характеристика особистих немайнових прав інтелектуальної власності.
8. Загальна характеристика майнових прав інтелектуальної власності.
9. Поняття авторського права.
10. Об'єкти авторського права та їх види. Співвідношення поняття «об'єкт авторського права» та «твір».
11. Суб'єкти авторського права та їх класифікація. Поняття співавторства.
12. Поняття суміжних прав та їх об'єктів.
13. Поняття патентного права.
14. Об'єкти патентного права – поняття та вимоги до охороноздатності.
15. Правова охорона винаходів і корисних моделей в Україні.
16. Правова охорона промислових зразків в Україні.
17. Правова охорона нових порід в Україні
18. Державна реєстрація патентних прав.
19. Суб'єкти патентних прав.
20. Зміст виключних патентних прав.
21. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу: поняття, види, функції.
22. Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні.
23. Правова охорона сортів рослин в Україні.
24. Правова охорона нових порід тварин в Україні.
25. Поняття договорів у сфері інтелектуальної власності, їх особливості.
26. Класифікація договорів у сфері інтелектуальної власності, порядок їх укладання та реєстрації.
27. Захист прав інтелектуальної власності.
28. Форми захисту прав інтелектуальної власності.
29. Способи захисту прав інтелектуальної власності.
30. Правова охорона комерційної таємниці.